

Krabatfest - Festival kulture, vina i vode

Slavetić (Jastrebarsko) 7-8.9.2019.

U Slavetiću od 07.09.-08.09.2019. održat će se 18. Krabatfest-Festival kulture, vina i vode. Radi se o međunarodnom festivalu koji se održava u Njemačkoj, Sloveniji i svake četvrte godine u Hrvatskoj.

U Hrvatskoj će 2019.godine aktivnosti Krabatfesta biti će na temu kulture, vina i vode.

- Festival kulture - predstavljanje kulturne baštine Zagrebačke županije od Žumberka do Pokuplja, a posebno materijalnu i nematerijalnu baštinu Grada Jastrebarskog (u sklopu se kojeg nalazi naselje Slavetić) te poveznice sa okolnim općinama
- Festival vina - predstavljanje bogatstva vina i vinara jaskanskog kraja i vinogradarske podregije Plešivica, te gostiju - povijest, običaji, te tradicionalni i suvremeni alati vezani uz vinarstvo
- Festival vode - bogatstvo prirodnih izvora, mlinova, razvoja svijesti o vodi kao izvoru života i kvaliteti vode po kojoj je Hrvatska visoko rangirana u svijetu a preko vode i mlinarstva se povezuje se život i djelovanje Janka Šajatovića – Krabata u Njemačkoj

Na manifestaciji koja traje dva dana uz zabavni program biti će sadržaji za djecu i odrasle vezani uz plemićku, vojničku i pučku tradiciju poput radionica raznih prikaza i umijeća, proizvoda vezanih za vino i vodu, prikaz narodnih nošnji i povijesnih postrojbi te modne revije suvremenog s tradicijskim elementima a sve to uz ugostiteljski i zabavni program.

KUD Lipa je nositelj projekta, ali aktivnosti će se provoditi u suradnji s mještanima te s lokalnim udrugama iz raznih područja djelovanja.

Tko je Janko Šajatović – Krabat?

Tek nedavno, temeljnim istraživanjem povijesnih dokumenata njemački geneolog Hans-Jürgen Schröter otkrio je da je Johann von Schadowitz koji je poznat u cijeloj njemačkoj pokrajini Saskoj a i šire kao Krabat, zapravo Hrvat Janko Šajatović.

Janko Šajatović rođen je u 17.stoljeću, točnije 1624. godine u Žumberku u mjestu Jezernice, školovao se u Isusovačkoj gimnaziji u Zagrebu, a kao pripadnik vojnoga plemstva u Karlovačkom generalatu služio je kao časnik grofa Petra Zrinskog koji ga je 1660. godine poslao u Njemačku braniti granice kršćanske Europe od napada Osmanlija. Janko se vrlo brzo istaknuo vojničkim vještinama i postao nezamjenjiv u službi izbornih knezova i vladara. Zbog svojih zasluga dobiva posjed u Njemačkoj i trajno tamo ostaje. Kao jedan od rijetko pismenih ljudi u tom kraju pomagao je ljudima na različite načine. Učio ih je isušivati močvare, graditi mlinove, pokrenuo je poljoprivredu u tom kraju pa je podigao gospodarstvo iz močvarnog područja u poljoprivrednu regiju koja je postala dobavljač poljoprivrednih proizvoda za velikaše Berlina, Potsdama, Dresdena, Praga, Wroclawa...

Janko Šajatović bio je katolički vjernik, živio u protestantskom Gross Särchenu i gotovo svakog dana putovao 40 kilometara u Wittichenau na svetu misu. Pokopan je katoličkoj crkvi 1704. godine, nakon 80 godina života, a u crkvi mu je podignuta i spomen ploča.

Zbog svoje neobične visine, ponašanja i znanja, ljudi su mu pripisivali nadnaravne moći, čak su ga nazvali i čarobnjakom. Ispreplele su se tu sada mnoge pučke legende, oblikovane kroz stoljeća. U Njemačkoj je toliko poznat da su po njemu nazvani razni gospodarski proizvodi, snimljen film i napisan roman uvršten u njihovu lektiru.

Zašto Slavetić u cijeloj ovoj priči i kakvu poveznicu ima sa Jankom Šajatovićem:

Obitelj Oršić spada među stare hrvatske plemićke obitelji koja 1487. godine od kralja Matije Korvina dobiva posjed Slavetić. Taj posjed im je bio toliko važan da su do 19. st. aktivno koristili predikat „Oršići Slavetički“ iako su krajem 17. st. stekli još neke gospodarski važne posjede u Hrv. Zagorju (Gornju Stubicu, Gornju Bistru, Severin na Kupi, Psarno, Jakovlje i Jurketinec (Varaždinska županija).

Poveznicu između lika Janka Šajatovića – Krabata (1624-1704) i njegovih suvremenika iz obitelji Oršić možemo naći u njihovom vojničkom djelovanju na istom području Hrvatske krajine a kasnije Karlovačkog generalata koji je služio kao štit obrane od Osmanlija. Matija Oršić (*oko 1600-1680) je bio krajiški kapetan, a njegov sin Ivan Franjo (1630-1686) se školovao u Bologni i bio je vicegeneral Karlovačkog generalata.

Od 17. st. 5 generacija Oršića slijedili su uobičajen plemićki put: obrazovanje u nekoj od obrazovnih institucija u Bologni, Beču ili Grazu nakon čega se posvećuju vojnoj karijeri u službi Habsburške Monarhije, ženidbenom strategijom dolaze do novih posjeda i polako napreduju na društvenoj ljestvici.

Također, lik Janka Šajatovića koji se u 17. st. istaknuo ne samo svojom vojnom karijerom i pripadajućim društvenim statusom, nego i kao svojevrsna moralna vertikala društva predstavlja svojevrsan uzor i poticaj za proučavanje sličnih ličnosti iz obitelji Oršić. Osim mnogih muških članova koji su dali važan doprinos u hrvatskoj povijesti treba svakako istaknuti jednu ženu - Krstinu suprugu Josipu Oršić r. Zichy (Ziči). Ona je 1772. godine pod inicijalima J.G.D.O.R.G.D.Z. [*Josipa grofica dona Orsich rojena grofica dona Zichy*] izdala knjigu: *Betegujuče sivine vrachitel to jeszt szuprot vszakojachhkomu sivalszkomu betegu hasznovita, vnogo puti probuvana, ter isztinszka zaidena vrachtva iz vszakojachkeh knig zvelikum marlivosztium zebrana, na horvaczki jezik nyena, ter od jednoga obchinszke vszega orszaga, navlasztito pako szíromakov haszni lyubitela na szvetlo dana* [Lječitelj bolesne živine, to jest protiv svakoj živinskoj bolesti korisni, mnogo puta isprobani, te istinski pronađeni lijekovi iz svakojakih knjiga s velikim marom izabrani, na hrvatski jezik prevedeni, te izneseni na svjetlost dana od jednoga ljubitelja na opću korist cijele zemlje, navlastito pak siromaha]. Riječ je o priručniku za liječenje domaćih životinja, na kajkavskom dijalektu posvećena seljacima, smatra se prvom hrvatskom i jednim dijelom originalnom veterinarskom knjigom.

Na prostoru nekadašnjeg vlastelinstva, a danas (geografski manjeg prostora) naselja Slavetić, Oršići se dovode u vezu s četiri kulturna toposa RH: dvorac Oršić, župna crkva sv. Antuna Pustinjaka, Slavetić kao kulturnopovjesna ruralna cjelina te nematerijalno dobro izrade ogrlica pletene koladre, za koju se smatra da je nastala pod vjerojatnim utjecajem plemstva.

MANIFESTACIJA:

Osnovne aktivnosti i nositelji aktivnosti za provedbu manifestacije/projekta:

Aktivnosti će se provoditi 07.09. i 08.09.2019. na prostoru igrališta, kao središta manifestacije te na ostalim mjestima, prema planiranim aktivnostima.

Na igralištu će biti postavljen šator u kojem će se predstaviti vina i vinari, štandovi sa proizvodima vezanim uz navedenu tematiku festivala te ugostiteljska ponuda.

Razni kulturni sadržaji će se odvijati i u prostorima unutar i izvan starih tradicijskih drvenih kuća, koje se nalaze uokolo, a u ponudi je i vođena tura uz turističkog vodiča.

Želja organizatora je da ta dva dana Slavetić bude pozornica vezana uz plemićku, vojničku i pučku tradiciju i kulturu.

Plan dvodnevni aktivnosti:

Subota, 07.09.2019.

Pod šatorom na igralištu i na glavnoj pozornici:

15:00

- otvaranje manifestacije uz pozdravni govor organizatora i pokrovitelja manifestacije
- pozdravni govor i predavanje predstavnika udruge Krabat iz Njemačke, kao primjer dobre prakse brenda Krabat u Njemačkoj

16:00

- Presentacija razvlačenja i pripreme štrudle (koje još u raznim mjestima kraju zovu štruklji, fanjki, tanka gibanica te drugi nazivi) te degustacija nakon pečenja
- Vino - na dvoru, u puku – povijest, presentacija i degustacija vina i vinara vinogradarske podregije Plešivica i vinara gostiju
- Presentacija dvorskog lovačkog gulaša od divljači i predavljanje tradicije lovstva
- Presentacija kuhanja čajeva od ljekovitog bilja iz Parka prirode Žumberak - Samoborsko gorje

17:30

- Okupljanje povijesnih postrojbi kod kapele Sv. Ivana Nepomuka , formiranje povorke na čelu s kostimiranim plemstvom i dolazak na centralno mjesto manifestacije. Predavljanje svake od postrojbi – Kliški uskoci, Žumberački uskoci, Zrinska garda, Karlovačka garda, Samoborska garda te druženje i fotografiranje s posjetiteljima

19:00

- Dječja kreativnost- slike s likovne radionice s mlina na temu vode i figurice od gline s dječje igraonice koja se održava dva vikenda prije manifestacije.

19:30

- Modna revija raznih kreacija na temu kulture, vina i vode

20:00

- Zabavno glazbeni program do kasnih sati

Nedjelja - 08.09.2019.

15:00

- okupljanje kod kapele Sv. Ivana Nepomuka, formiranje povorke i odlazak u crkvu Sv. Antuna Pustinjaka gdje će biti održana Sveta misa za sve Krabate i sve hrvatske branitelje i njihove obitelji kroz povijest

16:00

- Zajedničko fotografiranje, formiranje povorke od crkve u kojoj će sudjelovali kostimirani plemići, lovci u plemićkom lovu, te puk u narodnim nošnjama i odlazak na centralni dio manifestacije

17:00

- Revija narodnih nošnji od Pokuplja do Žumberka
- „Od grožđa do vina“ – dramsko glazbeni program i „spelancije“ u kojima će sudjelovati svi KUD-ovi vezane su uz berbu, mošt, kršenje mošta i nakon krštenja pučka veselica

18:00

- Zabavno glazbeni program

Ostali prostori u Slavetiću

- Putovanje kroz stoljeća – u krugu manifestacije u drvenim tradicijskim kućama i oko njih će biti tematski sadržaji vezani uz razne običaje u prošlosti i one koji su se zadržali do danas. Zbog ovdašnje tradicije lončarstva biti će predstavljeno ovo umijeće te će se posjetitelji moći uz mentorstvo lončara okušati u izradi nekog proizvoda za vino i za vodu. Vezano uz utjecaj plemićke kulture na pučku tradiciju kulturu predstaviti će se i umijeće izrade ogrlica pletene koladre, - nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske
- Dječje kraljevstvo-tijekom manifestacije uz animatoricu radionica s glinom-izradi svoj suvenir te razne druge igre
- Svijet domaćih životinja - prvi i drugi dan biti će postavljen mini-ZOO vrt, u kojem bi djeca vidjela, ali i mnoga upoznala životinje. Uz jedanaestogodišnjeg dječaka kojemu je želja studirati veterinu upoznavanje sa raznim vrstama kokica, patki, o kojima se on brine pa će upoznati i druge kako se hrane i kako se o njima brinuti. Dvije djevojčice – će predstaviti i prošetati svoje magarce i predstaviti ih. Konji će biti u povorci i šetnji u nekoliko navrata. Sveti Antun Pustinjak zaštitnik Slavetića je zaštitnik domaćih životinja a članica obitelji Oršić -Josipa Oršić u 18.stoljeću je izdala prvi veterinarski priručnik u Hrvatskoj, na hrvatskom kajkavskom jeziku
- U Slavetiću u krugu od nekoliko metara od manifestacije sačuvana je naprava za potkivanje volova kao i stara kovačnica koja je spremna za obnovu ali za sada će se moći vidjeti u izvornom obliku.

Obilasci - Ruta kulture, vina i vode

U subotu 07.09.2019.

Rute u 14:30, 17:00 i 20:00 sati

Besplatno vođenje s turističkim vodičem s početkom na ruti od Crkve Sv. Antuna Pustinjaka do centralnog dijela manifestacije. Razgled crkve i župnog dvora. Obilazak tradicijskih kuća i tematske priče i legende.

Rute bez turističkog vodiča

Mogućnost obilaska rute (automobilom, biciklom, pješice) – mlin Miletici - Gregurici, izvor Prdljivac, s kojih se pruža prekrasan pogled na dvorac s donje strane kao i na panoramu Slavetića. Mogućnost šetnje do dvorca i razgled izvana.